
DOKUMENTY A MATERIÁLY

1. SS TANKOVÁ DIVÍZIA V ARDENÁCH 1944 (organizácia a zloženie)

RÓBERT LAMOŠ

LAMOŠ, R.: 1. The SS Panzer Division in Ardennes 1944 (Organization and Composition). *Vojenská história*, 2, 21, 2017, pp 109-134, Bratislava.

The material published deals with the organization and composition of the 1st Panzer Division, which in the second half of World War 2 belonged to the best armed SS divisions, with the staff characterized by a high combat morale until the end of the war. Considering its unique position within the Waffen SS, the Division belonged to the strongest Nazi divisions during the war. The author describes the division organization, the planned and chart number of staff, equipment and material in the period before and during the operational deployment in the Ardennes, the last German offensive on the Western frontline in the World War 2. Based on the data obtained through studying relevant documents of the period archived in MA-KA Freiburg, comparing the data presented in the domestic and foreign literature, with the battle photographs and personal observations and knowledge from the field, the author describes the preparation of the troops for the operation in the Ardennes as well as the operational deployment of the groups belonging under the 1st Panzer Division of the SS Leibstandarte SS Adolf Hitler.

Military History. Belgium. World War 2. German Army in the Ardennes, 1944.

Obsah práce je venovaný organizácii a zloženiu 1. tankovej divízie, ktorá v druhej polovici druhej svetovej vojny patrila k najlepšie vyzbrojeným divíziám SS, ktorej personál sa prakticky až do konca vojny vyznačoval vysokou bojovou morálkou. Vzhľadom na jej jedinečné postavenie v rámci Waffen SS patrila k jednej z najsilnejších divízií, ktorou nacisti počas vojny disponovali. Autor sa zameriava na popis organizácie divízie, plánovaným a tabuľkovým počtom personálu, výzbroje a materiálu v období pred a počas operačného nasadenia v Ardenách, poslednej nemeckej ofenzívy na západnom fronte v druhej svetovej vojne. Na základe údajov získaných štúdiom relevantných dobových písomností uložených v BAarch-MA Freiburg, ktoré ďalej porovnával s údajmi prezentovanými v domácej aj zahraničnej literatúre, s fotografiami z bojov, ako aj s osobnými pozorovaniami a poznatkami z terénu, opisuje prípravu vojsk na operáciu v Ardenách, ako aj operačné nasadenie bojových skupín patriacich do bojovej zostavy 1. tankovej divízie SS Leibstandarte SS Adolf Hitler.

Posledná nemecká ofenzíva sa počas druhej svetovej vojny na západnom fronte skončila neúspechom. Hitlerov zámer zaskočiť spojenecké vojská prekvapivým útokom v Ardenách stroskotal hlavne v dôsledku nedostatku paliva a munície.

Tri nemecké armády – 5. tanková armáda, 6. tanková armáda a 7. armáda, útočiace

v decembri 1944 v Ardenách, predstavovali vážnu hrozbu pre spojenecké vojská¹ a v prípade čo len čiastkového úspechu² mohla hroziť vážna destabilizácia celého západného frontu.

Počet jednotiek a hlavne obrnenej techniky, ktoré boli počas útoku v Ardenách nasadené, však prekvapil aj spojenecké vojská. Aj keď už nemecká vojnová produkcia koncom roka 1944 nedokázala plne pokryť potreby frontových jednotiek.

Zložením a organizáciou jednej z najelitnejších jednotiek – 1. SS tankovej divízie, ktorá viedla útok severnom sektore, sa zaoberá táto štúdia.

6. tanková armáda³

Na severnom krídle Ardenskej ofenzívy zabezpečovala útok 6. tanková armáda⁴. Mala najťažšiu úlohu – prekročiť riekou Meuse a dobyť Antverpy. V jej prospech mali byť vykonané aj dve špeciálne operácie a štábni plánovači rátali s rýchlym postupom vpred. Jednotky pechoty mali preraziť pozície nepriateľa a prelomiť front. Následne mali byť nasadené obrnené jednotky, ktoré mali raziť cestu k Meuse. Po prekročení rieky a vytvorení predmostia

mal útok pokračovať ďalej smerom na Brusel a Antverpy.

Veliteľom 6. tankovej armády bol SS-Oberstgruppenführer Josef „Sepp“ Dietrich, náčelníkom štábu SS-Brigadeführer Fritz Krämer. Armáda mala k dispozícii tri zbory.

SS-Oberst-Gruppenführer und Panzer-Generaloberst der Waffen-SS Josef Dietrich⁵

¹ Toto bol aj jeden z dôvodov, pre ktorý sa Američania krátko po skončení vojny zaujímali o túto operáciu, čoho výsledkom boli rozhovory s vybranými nemeckými dôstojníkmi v zajateckých táboroch. Prepisy, alebo zápisky z týchto rozhovorov, známych pod skratkou ETHINT (European Theater Historical Interrogations) teda Historické Rozhovory z Európskeho bojiska sú uložené v Nemeckom vojenskom archíve, Freiburg (BArch-MA Freiburg) fond ZA1.

² Získania prístupu k rieke Meuse, alebo dokonca obsadenia niektorého mosta cez túto riekou. Dobytie prístavu Antverpy, aj keď je podľa niektorých zdrojov uvádzané ako hlavný cieľ operácie nebolo reálne.

³ 6. Panzer Armee. Názvy nemeckých aj spojeneckých jednotiek uvádza autor aj v pôvodnom názve s prípadným vysvetlením.

⁴ V čase Ardenskej ofenzívy nebola 6. tanková armáda armádou SS, ale bola to pravidelná armádna jednotka. Veliteľstvo v Berlíne by nedovolilo, aby armáda bola armádou SS, pretože v nej boli ako vojská SS, tak i vojaci Wehrmachtu.“ PARKER, Danny S. *Hitlerova ofenzíva, Ardeny*. Brno : Jota, 2003, s 17. ISBN 80-7217-211-5.

⁵ *Bundesarchiv Bild 183-J28625, Sepp Dietrich* [fotografia]. Bundesarchiv. [cit. 2017-01-03]. Dostupné na: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/03/Bundesarchiv_Bild_183-J28625,_Sepp_Dietrich.jpg.

I. SS tankový zbor⁶, ktorému velil SS-Gruppenführer Hermann Priess, sa skladal z: 1. SS tankovej divízie⁷, 12. SS tankovej divízie⁸, 3. parašutistickej divízie⁹, 12. divízie ľudových granátnikov¹⁰ a 277. divízie ľudových granátnikov¹¹.

II. SS tankový zbor¹², ktorému velil SS-Obergruppenführer Wilhelm Bittrich, sa skladal z 2 divízií: 2. SS tankovej divízie¹³ a 9. SS tankovej divízie¹⁴.

LXVII. armádny zbor¹⁵, ktorému velil generálporučík Otto Hitzfeld, sa skladal z dvoch divízií: 272. divízie ľudových granátnikov¹⁶ a 326. divízie ľudových granátnikov¹⁷.

I. SS tankový zbor

I. SS tankový zbor vznikol koncom júla 1943. Bojoval na východnom fronte do leta 1944, kým nebol presunutý na západ. Pozostával z dvoch elitných tankových divízií – 1. a 12. SS. Zasiahol výrazne do bojov v Normandii. Počas Ardenskej ofenzívy mu okrem dvoch spomínaných SS tankových divízií podliehali aj dve divízie ľudových granátnikov a jedna parašutistická divízia. Bol ťažiskovým útvarom celého útoku 6. tankovej armády. Pešie divízie zboru mali preraziť obranu nepriateľa a dve tankové divízie potom bleskovo postupovať vpred.

12. divízia ľudových granátnikov vznikla pretransformovaním 12. pešej divízie Wehrmachtu v októbri 1944. Predtým táto divízia úspešne bojovala v Poľsku, Francúzsku a na východnom fronte. Na západe bojovala pri meste Aachen, odkiaľ bola začiatkom decembra 1944 stiahnutá a po krátkej prestávke presunutá do Arden. K dispozícii mala približne šesť útočných diel StuG¹⁸. Na posilnenie bol k divízii pridelený oddiel útočných samohybných diel¹⁹, ktorý však disponoval len ôsmimi útočnými samohybnými delami typu Brumbär a do oblasti navyše dorazil neskoro. Jej veliteľom bol generálmajor Gerhard Engel. Bola to jedna z najlepších a najskúsenejších peších jednotiek, ktoré mala 6. tanková armáda k dispozícii. Bola jej preto pridelená kľúčová úloha pri prelomení nepriateľskej obrany.

277. divízia ľudových granátnikov vznikla z 277. pešej divízie Wehrmachtu, ktorá bola po bojoch v Normandii stiahnutá do Maďarska, kde bola zlúčená s 574. divíziou ľudových granátnikov²⁰. Bola doplnená a pretransformovaná na divíziu ľudových granátnikov. Neskôr bola premenovaná a presunutá na Západ, aby sa zúčastnila Ardenskej ofenzívy. Pri presune do oblasti Losheim však nastali komplikácie a jeden z jej práporov do oblasti nedorazil. V predvečer útoku mala k dispozícii len šesť stíhačov tankov typu Jagdpanzer

⁶ I. SS Panzerkorps.

⁷ 1. SS Panzer Division „Leibstandarte Adolf Hitler“.

⁸ 12. SS Panzer Division „Hitlerjugend“.

⁹ 3. Fallschirmjäger Division.

¹⁰ 12. Volksgrenadier Division.

¹¹ 277. Volksgrenadier Division.

¹² II. SS Panzerkorps.

¹³ 2. SS Panzer Division „Das Reich“.

¹⁴ 9. SS Panzer Division „Hohenstaufen“.

¹⁵ LXVII. Armeekorps.

¹⁶ 272. Volksgrenadier Division.

¹⁷ 326. Volksgrenadier Division.

¹⁸ Sturmgeschütz – útočné delo na podvozku nemeckého tanku PzKpfw III alebo aj PzKpfw IV, s delom kalibru 75 mm slúžilo ako palebná podpora pechoty, nezriedka však aj v boji proti nepriateľským tankom.

¹⁹ 217. Sturmpanzer Abteilung.

²⁰ 574. Volksgrenadier Division.

38(t)²¹ Hetzer. Veliteľom bol plukovník Wilhelm Viebig. Úlohou 277. divízie ľudových granátnikov bol úvodný útok a prelomenie fronty na severnom krídle.²²

3. parašutistická divízia bola sformovaná v októbri 1944. Po krvavých bojoch v Normandii, kde utrpela ťažké straty,²³ bola stiahnutá do Holandska. Väčšina nových vojakov však pochádzala od pozemného personálu Luftwaffe a mala len malé, alebo vôbec žiadne skúsenosti s pechotným bojom. Do východiskovej oblasti východne od Hallschlag boli presunuté iba dva pluky. Tretí dorazil do oblasti sústredenia až po začiatku ofenzívy. Keďže väčšina vojakov tejto divízie nemala žiadne bojové skúsenosti a bola len slabovo vycvičená, jej bojaskopnosť bola veľmi nízka. Divízia navyiac nemala k dispozícii žiadne ťažké zbrane. Jej veliteľom bol generálmajor Walther Wadehn. Hlavnou úlohou divízie bol pechotný boj, úvodným útokom „vyčistiť“ cestu pre tanky,²⁴ zabezpečiť ochranu krídel obrnených jednotiek a eliminovať prípadné ohniská odporu, ktorým sa mali tanky vyhnúť.

Úloha preniknúť hlboko na nepriateľské územie a dostať sa k rieke Meuse ako predvoj ostatných jednotiek pripadla Hitlerovej obľúbenej 1. SS tankovej divízii.²⁵ Elitná tanková divízia SS vznikla pôvodne ako motorizovaná, neskôr bola pretransformovaná na obrnenú divíziu a potom na tankovú divíziu. Zúčastnila sa poľského ťaženia v roku 1939, nemeckej invázie na západ 1940 a zasiahla aj do bojov v Juhoslávii a Grécku. Dlhý čas pôsobila na východnom fronte, odkiaľ bola po bitke pri Kursku stiahnutá do Talianska. Po ťažkých bojoch na ruskom fronte v roku 1944 bola odvelená do Belgicka, kde bola znovu doplnená a pripravená čeliť spojeneckým vojskám v Normandii. Spojenecké letectvo a prudké boje vo Francúzsku spôsobili divízii veľké straty. Bola stiahnutá na doplnenie a preskupenie do Nemecka. Odtiaľ bola presunutá do oblasti Arden, do blízkosti Stadtkyll a Blankenheim²⁶. Veliteľom divízie počas Ardenskej ofenzívy bol SS-Oberführer Wilhelm Mohnke.

Keďže terén a cestná sieť nedovoľovali nasadiť divíziu ako celok, velenie rozhodlo rozdeliť divíziu na štyri bojové skupiny – : Peiper, Hansen, Sandig a Knittel.

Druhou tankovou divíziou v zbere bola 12. SS tanková divízia. Takisto elitný tankový útvar SS, ktorý vznikol v roku 1943 ako divízia tankových granátnikov z dobrovoľníkov z radov Hitlerovej mládeže.²⁷ Divízii boli pridelení skúsení dôstojníci a poddôstojníci z ostatných divízií SS. Koncom roka bola vo Francúzsku divízia pretransformovaná na tankovú divíziu. Aj keď v Normandii bola divízia prvýkrát nasadená v boji, zakrátko

²¹ Jagdpanzer 38(t), prezývaný aj Hetzer, bol malý stíhač tankov postavený na podvozku pôvodne československého tanku LT 38. Preklad nemeckého názvu – Hetzer - „štváč“ plne vystihuje toto vozidlo. Išlo o veľmi úspešný a osádkami obľúbený stroj vynikajúci nízkou siluetou i hmotnosťou, celkovo malými rozmermi a veľmi dobrými bojovými výkonmi. Po vojne bola ešte dlhé obdobie týmito stíhačmi tankov vyzbrojená napríklad švajčiarska i švédka armáda. Zaraďovaním týchto útočných diel na podporu peších formácií nemecká armáda kompenzovala nedostatok útočných diel StuG a zvyšovala palebnú silu peších formácií.

²² Mali sa tým otvoriť postupové trasy A a B pre tanky 12. SS tankovej divízie.

²³ Divízia stratila v bojoch v okolí St. Lo až 65 % vojakov. Väčšina divízie bola zajatá v bojoch pri Falaise. Iba málo vojakov a dôstojníkov uniklo obklúčeniu.

²⁴ Primárne pre tanky 1. SS tankovej divízie na postupovej trase D.

²⁵ Obľúbenej nielen pre svoj vysoký bojový štandard, ktorý si divízia udržovala, ale aj z dôvodu, že pôvodne vznikla ako Hitlerova osobná stráž. I počas vojny jeden praporec divízie zabezpečoval úlohy súvisiace so zaistením osobnej bezpečnosti Führera v Berlíne, či na ktoromkoľvek mieste jeho pohybu.

²⁶ Na Reichstrasse 51. V súčasnosti nemecko-belgické pohraničie.

²⁷ Hitler Jugend.

si u Spojencov získala veľký rešpekt.²⁸ Tvrdé boje si však vyžiadali svoju daň a po bitke pri Falaise bola divízia stiahnutá do Nemecka na reorganizáciu a doplnenie. Na zhromaždisko pri meste Sistig dorazili jednotky divízie, ale nie úplne prezbrožené a pripravené. Veliteľom divízie bol SS-Standartenführer Hugo Kraas. Divízia bola takisto ako 1. SS tanková divízia rozdelená na štyri bojové skupiny: Kühlmann, Müller, Krause a Bremer.

29

1. SS tanková divízia

1. SS tanková divízia³⁰, jednotka, ktorá vznikla ako osobná stráž, prešla postupným vývojom až na jednu z najlepších nemeckých tankových divízií v druhej svetovej vojne.

Spočiatku pod označením Stabswache³¹ pod kontrolou SA³² disponovala v roku 1923 len niekoľkými mužmi, ktorých úlohou bola osobná ochrana samotného Adolfa Hitlera. Keďže sa postupom času jednotka rozrastala, vznikla znova potreba vytvoriť malú jednotku zo spoľahlivých mužov. Touto úlohou bol poverený Josef „Sepp“ Dietrich, ktorý na jar 1933 vytvoril Stabswache Berlin, ktorú umiestnil blízko sídla, vtedy už ríšskeho kancelára Adolfa Hitlera v Berlíne. Názvy jednotky sa rýchlo menili, z SS-Sonderkommando³³ Zossen cez SS-Sonderkommando Berlin až na Adolf-Hitler-Standarte. Koncom roka 1933, na rozhodnutie samotného Führera, bol názov zmenený na Leibstandarte SS Adolf Hitler³⁴.

Do druhej svetovej vojny vstúpila jednotka ako peší pluk, ktorý bol postupne motorizovaný a doplnený až na veľkosť divízie. Neskôr bola divízia pretransformovaná na divíziu obrnených granátnikov, neustále sa zväčšovala, aby bola koncom roka 1943 pretransformovaná na plnohodnotnú tankovú divíziu.

Výrazne zasiahla do bojov na všetkých frontoch. Zúčastnila sa pripojenia Rakúska a okupácie Československa v roku 1938, poľského ťaženia na jeseň 1939, bojov vo Francúzsku v roku 1940, bojovala v Grécku, Rusku, Taliansku a po vylodení Spojencov

²⁸ Divízia bola známa nielen pre nízky vek svojich vojakov, ale najmä pre ich bojové odhodlanie, niekedy hraničiace až s fanatizmom. Počas prvého dňa nasadenia v Normandii zničili vojaci 12. SS tankovej divízie viac ako 20 spojeneckých tankov.

²⁹ 1. SS-Panzer-Division Leibstandarte-SS Adolf Hitler [fotografia]. Wikipedia. [cit. 2017-01-03]. Dostupné na: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/58/1._SS-Panzer-Division_Leibstandarte-SS_Adolf_Hitler.svg/2000px-1._SS-Panzer-Division_Leibstandarte-SS_Adolf_Hitler.svg.png

³⁰ 1. SS-Panzer-Division Leibstandarte Adolf Hitler, v skratke tiež LSSAH alebo LAH.

³¹ Štátna stráž.

³² Sturmabteilung – útvar známy aj ako „hnedé košele“, polovojská organizácia nemeckej NSDAP.

³³ Zvláštne komando.

³⁴ SS oddiel telesnej stráže.

v Normandii opäť vo Francúzsku, Belgicku, na južnom Slovensku a v Maďarsku, aby nakoniec jej zvyšky bránili Berlín.³⁵ Po vojne boli viacerí členovia tejto jednotky súdení za rôzne vojnové zločiny.

Títo muži bojovali za to, čomu verili; v duchu hesla, ktoré si nosili aj na prackách svojich opaskov - „mojou čťou je vernosť“³⁶. Vtedajšia generácia ich vnímala ako elitu. U svojich nepriateľov vzbudzovali rešpekt, u spolubojovníkov obdiv. Po vojne sa miera obdivu viac-menej odvíjala od národnosti hodnotiteľov. Treba si však uvedomiť, že táto jednotka vznikla ako osobná stráž, demonštrácia moci a sily. Jej členovia boli aspoň zo začiatku vyberaní skôr na základe rasových a telesných ako osobnostných kritérií.

Navzdory vysokým bojovým kvalitám jednotlivcov však neslobodno opomenúť fakt, že Waffen SS bola Norimberským tribunálom vyhlásená za zločineckú organizáciu.³⁷

Stav, výzbroj a vybavenie 1. SS tankovej divízie pred Ardenskou ofenzívou v novembri a decembri 1944³⁸

Dovedna mala jednotka k dispozícii 553 dôstojníkov, 3 466 poddôstojníkov a 17 422 vojakov. Tieto počty predstavujú na koniec roka 1944 značne veľkú bojovú silu a je prekvapivé, že pri stave, v ktorom sa Nemecko pred koncom vojny nachádzalo, ešte stále bolo možné doplniť stav mužstva do takýchto úctyhodných počtov.

Z tohto celkového počtu bolo 480 dôstojníkov, 3 010 poddôstojníkov a 15 311 vojakov, teda spolu 18 801 mužov v bojových zložkách³⁹ a 79 dôstojníkov, 456 poddôstojníkov a 2 111 vojakov, teda spolu 2 640 mužov v zásobovacích zložkách⁴⁰.

18 % celej divízie, t. j. 3 808 vojakov nemalo viac ako rok dovolenku, z toho 3 360 ju nemalo 12 – 18 mesiacov a 448 nemalo dovolenku 19 – 24 mesiacov.

Stav výzbroje bol takisto s prihliadnutím na problémy so zásobovaním a dodávkami zbraní úctyhodný. No prejavujú sa tu však už vážnejšie nedostatky, hlavne v počte ručných palných zbraní.

Píštoľí bolo k dispozícii 2 998, samopalov 841, pušiek 9 863, pušiek s optikou 80, automatických pušiek 418.⁴¹ Ľahkých guľometov bolo 811, ťažkých 76. Ľahkých granátometov 54, ťažkých 24. K dispozícii bolo aj 18 šesťhlavňových raketometov 15cm Nebelwerfer 41 a 6 päťhlavňových raketometov 21cm Nebelwerfer 42, 64 plameňometov, 4 svetlomety, 25 protitankových diel ťahaných, 21 protitankových samohybných diel, 2372 jednorazových protitankových striel Panzerfaust a 80 ručných raketových protitankových striel Panzerschreck. Ťahané ťažké pechotné delá boli 3 a samohybných ťažkých

³⁵ Pre viac informácií pozri napr: BUTLER, Rupert. *SS-Leibstandarte*. Praha : Svojtka & Co., 2002; BUTLER, Rupert. *Černí andělé, historie zbraní SS*. Praha : Columbus, 1996; LUCAS, James. *Hitlerovi žoldnéři*. Praha : Naše vojsko, 1997; RIPLEY, Tim. *Steel Rain*. London : Brown partworks, 2001; BISHOP, Chris. *Divize Waffen SS 1939-45*. Praha : Svojtka & Co., 2008. 978-80-7352-844-7.

³⁶ Meine Ehre heist Treue.

³⁷ Okrem iného boli jej príslušníci obvinení zo strelby zabitia amerických zajatcov na poli pri križovatke v Baugez, incidentu, ktorý vošiel do histórie pod názvom „Malmedzky masaker“, vraždeniu civilistov v Stavelot a La Gleize.

³⁸ Podľa správy náčelníka štábu (Ia), z hlásenia č. 478/44 zo 4. 11. 1944 a hlásenia č. 548/44 z 3. 12. 1944 Náčelníkom štábu 1. SS tankovej divízie bol v tom čase SS-Sturmabführer Dietrich Ziemssen. Dokument uložený pod signatúrou RH 10/312 v BArch-MA.

³⁹ Z toho 525 tvorilo pomocný personál.

⁴⁰ Z toho 282 tvorilo pomocný personál.

⁴¹ Palebnú silu pechoty, ako aj nedostatok podporných zbraní, sa nemecká armáda a Waffen SS snažili kompenzovať zavedením automatických zbraní, najznámejšou je Sturmgewehr 44.

pechotných diel 11. Z protiletadlových zbraní boli k dispozícii 20-mm protiletadlové kanóny v počte 49, 20 mm samohybné protiletadlové kanóny štvorhlavňové v počte 6, 37 mm protiletadlové kanóny v počte 18 a 18-mm protiletadlové delá v počte tiež 18. Ľahké ťahané poľné húfnice boli k dispozícii v počte 31, ľahké samohybné poľné húfnice v počte 1, ťažké ťahané poľné húfnice v počte 16. Ťažké samohybné húfnice neboli k dispozícii žiadne. Z ďalších zbraní mala divízia k dispozícii ešte 4 ťažké delá kalibru 105-mm. Veľkých poľných kuchýň bolo k dispozícii 6, malých poľných šporákov 18 a veľkých 106.

Čo sa týka stavu vozidiel, tu bola situácia horšia. Nemecký vojnový priemysel už nestíhal pokrývať potreby frontových jednotiek a dodávky vozidiel a hlavne tankov ani zďaleka neboli dostačujúce. Veľa nových tankov dostali jednotky priamo z výroby. Ani to však nestačilo na doplnenie ťažkých strát z predchádzajúcich bojov. Tankový pluk mal mať tabuľkovo jeden prápor tankov PzKpfw IV a jeden prápor tankov Panther. Keďže bol tankov nedostatok, bol prápor spravidla zmiešaný z dvoch rôz tankov PzKpfw IV a dvoch rôz tankov Panther.

Motocyklov bolo k dispozícii 208, osobných vozidiel 567, nákladných vozidiel 1391, polopásových nákladných vozidiel 56, autobusov 36, jednotonových ťahačov 20, trojtonových ťahačov 18, osemtonových ťahačov 40, dvanásťtonových ťahačov 12 a osemnásťtonových ťahačov tiež 12. Ťahače 10/4 boli 3 a ťahačov 7/1 bolo päť. Samohybných ťažkých poľných diel bolo 11, ľahké obrnené prieskumné vozidlá boli 3, ťažkých obrnených prieskumných vozidiel bolo 11. Útočné pechotné delo Sturmgeschütz bolo vo výzbroji len jedno.

Tankov Panzer IV mala divízia k dispozícii 33 a tankov Panther 34. Veliteľské tanky Panther boli 4, veliteľské tanky Panzer IV *neboli k dispozícii žiadne*. Stíhačov tankov Jagdpazer IV bolo 21.

Ľahké poľné delo 18/II „Wespe“ bolo k dispozícii len jedno, ťažké poľné delo 18 „Hummel“ nebolo k dispozícii žiadne.⁴² Ľahké obrnené vozidlá SdKfz. 250 boli v počte 31 a stredné obrnené vozidlá SdKfz. 251 v počte 138. K dispozícii bolo ešte 8 samohybných protiletadlových diel 37 mm na podvozku Panzer IV⁴³, známych ako Möbelwagen.⁴⁴

Výcvik sa v tom čase vykonával na všetkých úrovniach divízie – na úrovni rôz, respektíve batérií až práporov, respektíve plukov. Vo výcviku veliteľov jednotiek sa stále pokračovalo, predovšetkým pre potreby jednotiek. Úroveň výcviku v jednotlivých rotách, respektíve batériách bol dostačujúci, pri vyšších jednotkách bol neuspokojivý. Nálada vojakov bola presvedčivá.

Neustále panovali nejasnosti ohľadom dodávky stále očakávaných bojových vozidiel a nejasnosti ohľadom konečného vybavenia prvého práporu 1. SS delostreleckého pluku⁴⁵. Možnosti pohybu boli nízke, keďže technika sa zúčastňovala práve prebiehajúceho výcviku jednotiek.

Stupeň mobility divízie dosahoval 83,5 %. Bojová kvalita a možnosť nasadenia – s vtedajším vybavením bola jednotka, spôsobilá útoku na kratšie vzdialenosti.

Pre porovnanie, v hlásení o stave divízie spreď mesiaca, t. j. 1. 11. 1944, je v stručnom posudku veliteľa uvedenom na konci dokumentu uvedené nasledovné:

⁴² Absencia samohybného delostrelectva je spôsobená vysokými stratami v Normandii, ktoré sa už nepodarilo doplniť.

⁴³ Jedná sa zrejme o chybu, z dostupných fotografií, správ a svedeckých výpovedí je jasné, že mali k dispozícii 20mm štvorhlavňové protiletadlové delá na podvozku Panzer IV, známe ako Wirbelwind. Samotná bojová skupina Peiper mala k dispozícii 4 takéto vozidlá.

⁴⁴ Stav výzbroje a vozidiel je uvádzaný z počtu zbraní a vozidiel v prevádzkovom stave. Celkové stavy sú uvedené v tabuľke na konci dokumentu, kde sú pre porovnanie aj údaje z novembra 1944.

⁴⁵ I./SS-Panzer-Artillerie Regiment 1.

Všetky súčasti divízie sa v tom čase nachádzali vo výcviku na úrovni roty či družstva, respektíve výcviku obsluhy diel a posádok tankov. Úroveň výcviku pre výcvik jednotlivých zložiek nie je dostatočná. Nálada vojakov bola presvedčivá.

Mimoriadne ťažkosti

Vybavenie muníciou na výcvik bolo nízke; úplne nedostačujúce bolo zabezpečenie pohonnými hmotami na výcvik. Týmto bolo mimoriadne sťažené nastreľovanie tankových kanónov a dodaných diel.

Stupeň pohyblivosti divízie bol pre motorky 45,1 %, pre autá 100 % z toho k dispozícii 34,7 %, pre nákladné autá 50,3 % a pre ťahače 21 %.

Bojová kvalita a možnosť nasadenia – pre miestne zabezpečovacie úlohy bola jednotka spôsobilá, len dovtedy kým nebudú dodané pridelené zbrane a ťažné prostriedky.⁴⁶

V krátkom stanovisku nadriadeného sa uvádza:

Jeden tankový a jeden delostrelecký prápor je schopný nasadenia do útoku i obrany, zvyšok divízie je spôsobilý miestnych zabezpečovacích úloh, po dodaní chýbajúcich vozidiel, ťahačov a ťažkých zbraní je taktiež schopný útočných úloh v obmedzenom rozsahu.

Chýbajúce pohonné hmoty robia každý doterajší taktický (nastreľovanie tankových kanónov a ťažkých zbraní) a technický výcvik nemožným.

Chýbajúce zdroje doposiaľ úplne znemožnili výcvik s rádiostanicami.

Keďže nemecká produkcia nebola schopná pokrývať potreby frontových jednotiek, nedostatok bojových prostriedkov koncom roka 1944 bol evidentný. Pocítila to aj taká elitná jednotka ako 1. SS tanková divízia. Jej tankový pluk mal mať dva prápory, každý zložený zo štyroch rôť tankov Panther⁴⁷ a Panzer IV⁴⁸. Namiesto toho mala však k dispozícii len jeden zmiešaný prápor, zložený z dvoch rôť tankov Panther a dvoch rôť tankov Panzer IV. Tento prápor bol doplnený do plného stavu, čo predstavovalo aj s tankmi velenia pluku dovedna 72 tankov. Aby sa kompenzoval tento nedostatok, velenie armády sa rozhodlo pripojiť k divízii aj 501. SS oddiel ťažkých tankov⁴⁹.

Bojové skupiny

Pre zvýšenie efektivity útoku nemecké jednotky neboli nasadzované v jednotlivých plukoch a práporoch v rámci svojich divízií, ale boli premiešané do samostatných bojových skupín⁵⁰, nazvaných podľa ich veliteľa. Nemci túto taktiku používali už aj v predchádzajúcich fázach vojny, ale až počas Ardenskej ofenzívy sa začali používať vo veľkom rozsahu.

Medzi najznámejšie príklady patrí Bojová skupina von Luck⁵¹, ktorá v júni 1944 kládla kanadským a britským vojskám v Normandii tvrdý odpor. Ďalší známy príklad je Bojová

⁴⁶ Podpísaný 1. dôstojník štábu divízie SS-Sturmabführer Dietrich Ziemssen.

⁴⁷ Panzerkampfwagen V *Panther*, SdKfz 171.

⁴⁸ Panzerkampfwagen IV, SdKfz 161.

⁴⁹ Schwere SS Panzer Abteilung 501. V slovenskom a českom preklade sa tieto jednotky objavujú ako „prápory“, ale keďže nespádajú do štandardného armádneho systému organizácie jednotiek, označenie „oddiel“ je vhodnejšie.

⁵⁰ V nemčine Kampfgruppen.

⁵¹ Kampfgruppe von Luck - sa skladala zo 125. obrneného granátneho pluku, 21. obrneného prieskumného práporu, 4. roty 22. tankového pluku a troch batérií 200. oddielu útočných diel. Jej veliteľom bol Hans-Ulrich Freiherr von Luck und Witten.

skupina Schill, nasadená počas potláčania SNP alebo Bojová skupina von Tettau, ktorá bojovala proti britským výsadkárom pri Arnheme.

Bojová sila a veľkosť jednotlivých skupín bola rôzna. Bojová skupina mohla mať silu posilneného práporu či celého pluku.⁵² Spočiatku vojny vznikali bojové skupiny väčšinou pre špeciálne účely a na plnenie zvláštnych úloh. V priebehu vojny, hlavne pri obranných operáciách a ústupových bojoch, to boli narychlo nazbierané jednotky. V Ardenách si však vytvorenie bojových skupín vyžiadali dva základné faktory:

Po prvé, terén, ktorý neumožňoval nasadenie celej divízie, ale iba menších jednotiek. Aby bol útok efektívnejší, plánovači na štáboch rozdelili divízie na menšie skupiny, ktoré mohli ľahšie preniknúť za línie nepriateľa a postupovať ďalej.

Po druhé, to bol nedostatok tankov, techniky a mužstva. Stav tankových divízií už nebolo možné naplniť na 100 %, a preto bolo vytvorených niekoľko skupín, ktoré spadali pod velenie divízie, ale operovali samostatne.

Bojová skupina Peiper⁵³, veliteľom ktorej bol SS-Obersturmbannführer Joachim Peiper, sa skladala z I. práporu/1. SS tankového pluku posilneného o 9. (obrnenu) ženijnú rotu a 10. obrnenú protiletadlovú rotu, III. práporu/2. SS obrneného pluku posilneného o 13. rotu pechotných diel I. práporu/1. SS delostreleckého pluku, 3. ženijnej rotu/1. SS obrneného ženijného práporu, 84. protiletadlového oddielu Luftwaffe a z 501. SS oddielu ťažkých tankov⁵⁴. „Jej primárnou úlohou bolo po prielome amerických postavení v oblasti Losheim⁵⁵ postupovať rýchlo v pred v smere Trois-Ponts a Werbomont, aby dosiahla rieku Meuse v oblasti medzi Huy a Liege, obsadiť mosty cez túto rieku, vytvoriť a zabezpečiť predmostie pre ďalší postup smerom na Antverpy. Postup v pred mal byť vykonaný bez ohľadu na situáciu na krídlach postupujúcej skupiny.“⁵⁶

Bojová skupina Peiper

- I.SS tankový prápor
 - 1. tanková rota
 - 2. tanková rota
 - 6. tanková rota
 - 7. tanková rota
- 9. (obrnená ženijná) rota
- 10. (obrnená protiletadlová) rota
- III. SS (obrný) granátnický prápor
 - 9. rota
 - 10. rota
 - 11. rota
 - 12. (ťažká) rota
- 13. (pechotných diel) rota
- I. SS (obrný) delostrelecký prápor
 - 1. (obrnená) batéria

⁵² Bojová skupina Peiper mala silu pluku, bojová skupina Knittel len práporu.

⁵³ Nazývaná tiež aj „Panzergruppe Peiper“ – Tanková skupina Peiper.

⁵⁴ Počas úvodných bojov pripojil k bojovej skupine jej veliteľ aj parašutistov z 9. parašutistického pluku, aby chránili ťažké tanky na konci kolóny. Mnoho parašutistov sa aktívne zapojilo do bojov pri mestách Stavelot, La Gleize, Cheneux i Stoumont.

⁵⁵ Tento prielom mali zabezpečiť jednotky 12. divízie ľudových granátnikov.

⁵⁶ LEHMANN, Rudolf. *The Leibstandarte IV*. Canada : Fedorowicz (J.J.), 1993, s. 24.

- 2. (obrnená) batéria
- 3. (obrnená) batéria
- 3. obrnená ženijná rota
- 501. SS oddiel ťažkých tankov
 - 1. tanková rota
 - 2. tanková rota
 - 3. tanková rota
- 84. protiletadlový oddiel

Bojová skupina Hansen, veliteľom bol SS-Standartenführer Max Hansen, sa skladala z 1. SS obrneného pluku⁵⁷ posilneného o 13. rotu ľahkých pechotných diel, 14. protiletadlovú a 15. ženijnú rotu, 1. SS práporu stíhačov tankov a I. práporu / 1. SS delostreleckého pluku. „Jej primárnou úlohou bolo po prielome⁵⁸ postupovať v tyle amerických jednotiek v smere Heppenbach, Amel a Recht aby dosiahla rieku Meuse v oblasti medzi Huy, zabezpečiť predmostie pre ďalší postup. Postup v pred mal byť vykonaný bez ohľadu na situáciu na krídlach postupujúcej skupiny.“⁵⁹

Bojová skupina Hansen

- 1. SS obrnený granátnický pluk
 - I. prápor
 - 1. rota
 - 2. rota
 - 3. rota
 - 4. (ťažká) rota
 - II. prápor
 - 5. rota
 - 6. rota
 - 7. rota
 - 8. (ťažká) rota
 - III. prápor
 - 9. rota
 - 10. rota
 - 11. rota
 - 12. (ťažká) rota
- 13. (ľahkých pechotných diel) rota
- 14. (protiletadlová) rota
- 15. (ženijná) rota
- 1. SS tankový stíhací prápor
 - 1. rota
 - 2. rota
 - 3. rota
- 1. SS raketometný prápor
 - 1. batéria
 - 2. batéria

⁵⁷ Posilneného o 3 rotu – ženijnú, protiletadlovú a rotu útočných diel.

⁵⁸ 3. parašutistickou divíziou.

⁵⁹ LEHMANN, ref. 56, s. 24.

- 3. batéria
- 4. batéria
- II. SS (obrněný) delostrelecký prápor
 - 1. (obrněná) batéria
 - 2. (obrněná) batéria
 - 3. (obrněná) batéria

Bojová skupina Sandig, veliteľom ktorej bol SS-Standartenführer Rudolf Sandig, sa skladala z 2. SS obrneného pluku⁶⁰, III práporu / 1. SS delostreleckého pluku, divízneho 1. SS obrneného protiletadlového práporu, 1. SS obrneného raketometného práporu a 1. SS obrneného ženijného práporu⁶¹. Úlohou bojovej skupiny Sandig bolo nasledovať bojovú skupinu Peiper a zabezpečovať pre ňu podporu.

Bojová skupina Sandig

- 2.SS obrnený granátnický pluk
 - I. prápor
 - 1. rota
 - 2. rota
 - 3. rota
 - 4. (ťažká) rota
 - II. prápor
 - 5. rota
 - 6. rota
 - 7. rota
 - 8. (ťažká) rota
 - 14. (protiletadlová) rota
 - 15. (ženijná) rota

Bojová skupina Knittel, veliteľom ktorej bol SS-Sturmabführer Gustav Knittel, bola vytvorená z posilneného 1. SS obrneného prieskumného práporu⁶². „Jej úlohou bolo nasledovať bojovú skupinu Hansen, dosiahnuť riekú Meuse bez kontaktu s nepriateľom a pokračovať v prielome za jednotkou, ktorej sa takýto prielom podarí vykonať ako prvej. Prechody cez riekú Meuse mala bojová skupina zaistiť a udržať do príchodu hlavných bojových síl.“⁶³

Bojová skupina Knittel

- 1. SS obrnený prieskumný prápor
 - 1. prieskumná rota
 - 2. prieskumná rota
 - 3. prieskumná rota
 - 4. (obrněná prieskumná) rota
- 2. ženijná rota

⁶⁰ Okrem III. práporu, ktorým bola posilnená Bojová skupina Peiper.

⁶¹ Respektíve zo zvyšku týchto práporov, keďže časť z nich bola použitá na posilnenie ostatných skupín.

⁶² SS Panzer Aufklärungs Abteilung 1.

⁶³ LEHMANN, ref. 56, s. 24.

Podľa obdobného kľúča ako 1. SS tanková divízia, bola aj bola 12. SS tanková divízia rozdelená na štyri bojové skupiny:

Bojová skupina Müller⁶⁴ sa skladala z II. a III. práporu / 25. SS obrneného pluku⁶⁵, II. práporu / 12. SS delostreleckého pluku a z 12. pluku stíhačov tankov. Jednotka bola posilnená o ženijnú rotu.

Bojová skupina Kühlmann⁶⁶ bola vytvorená z I. práporu / 12. SS tankového pluku⁶⁷, III. práporu/ 26. SS obrneného pluku,⁶⁸ I. práporu / 12. SS delostreleckého pluku a bola posilnená o 560. oddiel stíhačov tankov.

Bojová skupina Krause⁶⁹ bola zložená z I. a II. práporu / 26. SS obrneného pluku⁷⁰, III. práporu / 12. SS delostreleckého pluku, 12. SS obrneného protiletadlového práporu, divízneho 12. raketometného práporu a 12. SS obrneného ženijného práporu⁷¹.

Bojová skupina Bremer⁷² sa skladala z posilneného 12. SS obrneného prieskumného práporu⁷³.

Aj u amerických jednotiek vznikali či už z dôvodu neprehľadnosti situácie, rozdrobenosti, ale nedostatočnej sily jednotky „ad hoc“. Prvým príkladom je bojový tím. Americká armáda v druhej svetovej vojne a v kórejskej vojne⁷⁴ používala na krátkodobé špeciálne účely ako aj na dlhšie nasadenie počas bojových operácií bojové tímy⁷⁵. Išlo o štandardný peší pluk, ktorý bol doplnený menšími tankovými, delostreleckými, ženijnými či inými podpornými jednotkami podľa potreby. Bojový tím, vytvorený okolo pešieho pluku plukovníka Edwina Sutherlanda, ktorý čelil nemeckým tankom v Ardenách, bol zložený zo 119. pešieho pluku, 197. práporu poľného delostrelectva, roty A 823. protitankového práporu, roty B 105. ženijného práporu a roty A. 105. zdravotníckeho práporu.

Druhým typom frontových zoskupení, prevažne u tankových jednotiek, sú tzv. bojové jednotky⁷⁶ vznikajúce okolo obrnených alebo tankových zložiek. V oblasti medzi Stavelot a La Gleize operovali 3 takéto bojové jednotky, všetky tri patrili pod 3. obrnenú divíziu⁷⁷ a dočasne boli pod velením 30. pešej divízie. Boli to bojová jednotka Lovelady, Mc George a Jordan. Pre nemecké tanky predstavovali porovnateľných súperov, kládli tvrdý odpor a v konečnom dôsledku zabránili nemeckým silám v doplnení zásob, paliva a ďalšom postupe.

Bojová jednotka Lovelady sa skladala z posilneného 2. práporu 33. obrneného pluku⁷⁸, podporovaného rotou B z 36. pluku obrnenej pechoty⁷⁹, čatou z roty D 23. Práporu obrnených ženistov⁸⁰ a čatou z prieskumnej roty 33. obrneného pluku⁸¹ a rotou pechoty zo 120. pešej divízie⁸².

⁶⁴ Veliteľom bol SS-Sturmbannführer Siegfried Müller.

⁶⁵ Tento pluk bol bez I. práporu, ktorý bol pričlenený na trasu A, aby sa spojil s parašutistami z operácie Stösser, namiesto neho bol posilnený o jednu protiletadlovú rotu.

⁶⁶ Veliteľom bol SS-Sturmbannführer Herbert Kühlmann.

⁶⁷ Posilneného o jednu ženijnú rotu a jednu protiletadlovú rotu.

⁶⁸ Posilneného o rotu ťažkých pechotných diel.

⁶⁹ Veliteľom bol SS-Obersturmbannführer Bernard Krause.

⁷⁰ III. práporom bola posilnená Bojová skupina Kühlmann.

⁷¹ Respektíve zo zvyšku týchto práporov, keďže časť z nich bola použitá na posilnenie ostatných skupín.

⁷² Veliteľom bol SS-Sturmbannführer Gerhardt Bremer.

⁷³ SS Panzer Aufklärungs Abteilung 12.

⁷⁴ Námorná pechota používa bojové tímy dodnes.

⁷⁵ Regimental Combat Team, v skratke R.C.T.

⁷⁶ Task Force.

⁷⁷ 3rd Armored Division.

⁷⁸ 2nd Battalion, 33rd Armored Regiment.

⁷⁹ B Company, 36th Armored Infantry Regiment.

⁸⁰ Platoon, D company, 23rd Armored Enginner Battalion.

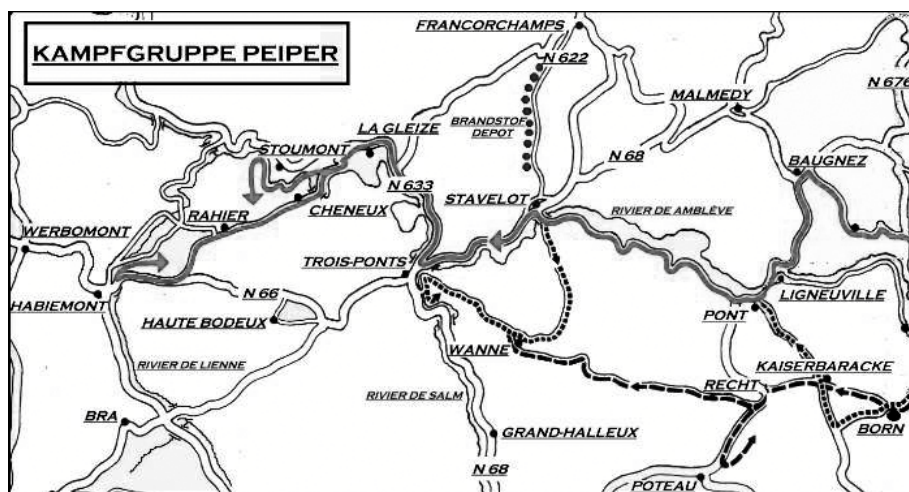
⁸¹ Platoon, Recon Company, 33rd Armored Regiment.

⁸² 120th (US) Infantry Divison.

Bojová skupina Peiper⁸³

Aj napriek problémom na začiatku, zaznamenali jednotky 1. SS tankovej divízie najväčšiu úspešnosť v postupe. Pritom najdôležitejšiu úlohu mala KG Peiper, ktorá predstavovala hlavnú údernú silu divízie. Ostatné tri skupiny ju mali v útoku podporovať.⁸⁴

Táto skupina v strede mala rozhodujúcu úlohu v ofenzíve. Nemala sa starať o krídla, ale mala čo najrýchlejšie postúpiť k rieke Meuse, naplno využiť moment prekvapenia. Dostala rozkaz držať sa tejto trasy: Schmidtheim – Dahlen – Kronenburg – Hallschlag – Scheid – Loscheim-Losheimergraben – Hünningen – Honsfeld – Hepscheid – Moderscheid – Schoppen – Odenval – Thirimont – Ligneuville – Pont – Trois-Ponts – Werbomont – Ouffet – Seny – Tinlot – Stree-Huy.

Trasa postupu jednotiek Bojovej skupiny Peiper⁸⁵

Pre porovnanie – trasa, ktorou skutočne išli, bola nasledovná: Schmidtheim – cez železničný most severozápadne od Losheim, rovnako ako v pôvodnom pláne; potom sa vrátili a išli vedľajšou cestou do Lanserath – cez lesy severozápadným smerom do Honsfeld – Büllingen – Richelsbusch; Moderscheid – Schopen – Odenval – Thirimont – Baugnez, pozdĺž plánovanej trasy cez Ligneuville a Pont – Stavelot – Trois Ponts – La Gleize a Stoumont.

Trasy pridelené divíziám na krídlach sledovali väčšinou hlavné cesty a boli veľmi dobré. Cesty pridelené 1. SS tankovej divízii boli vo všeobecnosti známe ako zlé, ale bolo na nich málo mostov.

Peiper zorganizoval svoju skupinu do kolóny, dlhej asi 25 km. Kvôli zlému stavu cestných komunikácií bolo nemožné, aby vozidlá vzadu predbehli vozidlá pred sebou. Preto museli byť všetky bojové zložky umiestnené na čele kolóny. Aby sa zaistila maximálna rýchlosť a sila, Peiper sa rozhodol, že polopásové obrnené vozidlá budú

⁸³ Vychádza z faktov, ktoré SS-Obersturmbannführer Joachim Peiper uviedol pri povojnových rozhovoroch s americkými vyšetrovateľmi. Určité časti rozhovoru boli opravené, doplnené alebo vynechané autorom. Ref. 184

⁸⁴ Bojová skupina Knittel a Bojová skupina Sandig mali nasledovať hneď za Bojovou skupinou Peiper, Bojová skupina Hansen išla južnou trasou – trasou E.

⁸⁵ *Het vervolg van de route van Kampfgruppe Peiper* [mapa]. Ardennen Ofensiv - Peipervervolg [cit. 2014-12-19]. Dostupné na: <http://peiper02.bravepages.com/KAART100.jpg>.

postupovať tak rýchlo, ako to len bude možné, až kým nenarazia na odpor. Potom zasiahnu tanky a odpor zlomia. Následne budú zasa polopásové vozidlá postupovať vpred. Predpokladal, že ak by sa situácia vyvíjala dobre, potreboval by len tanky PzKpfw IV a Panther na postup cez hory a na dosiahnutie rieky Meuse. Ťažké tanky Tiger by mohol presunúť dopredu neskôr.⁸⁶

Z hľadiska organizácie v boji sa bojová skupina skladala z útočného hrotu⁸⁷, jeho podpory, samotnej bojovej skupiny a jednotiek sledu. Útočný hrot, pod velením SS-Obersturmführera Wernera Sternebecka. Skladala sa z 5 tankov Panzer IV, 2 tankov Panther a 1 družstva z 9. ženijnej rotý v dvoch transportéroch SPW. Hneď za nimi išla podporná mechanizovaná pechota tiež na transportéroch SPW z 9. ženijnej rotý 10. rotý a 12. ťažkej rotý. Samotná bojová skupina nasledovala v tesnom závese a vpredu boli tanky 1. tankovej rotý, pechota 11. rotý spolu s tankmi 6. a 7. tankovej rotý. Za nimi, ako protiletadlová obrana išli obrnené samohybné protiletadlové delá z 10. protiletadlovej rotý, nasledované 3. ženijnou rotou, 2. tankovou rotou, 13. ťažkou rotou, 12. rotou ťažkých pechotných diel a 9. rotou, ktoré tvorili zálohu a mali byť nasadené v prípade potreby. Na konci kolóny sa nachádzalo delostrelectvo, protiletadlové delostrelectvo z 84. protiletadlového oddielu Luftwaffe a tanky Tiger II z 501. SS ťažkého oddielu nasledované zásobovacími, opravárenskými a servisnými jednotkami.⁸⁸

Celej jednotke by trvalo prejsť jedným miestom asi 2 hodiny. Celá organizácia bojovej skupiny a hlavne postupnosť jednotlivých zložiek bola dodržaná na začiatku ofenzívy. Neskôr, v dôsledku obchádzania nepriateľských postavení, hľadania optimálnej trasy, ako aj omylom v navigácii, sa jednotky značne premiešali. Taktika používania útočného hrotu sa však veľmi osvedčila a ten išiel na čele celej skupiny stále a jeho zloženie bolo postupne dopĺňané v rámci možností. Prieskum bojom pechotou na obrnených polopásových transportéroch bol taktiež často využívaným prostriedkom.

„Najväčším nedostatkom bojovej skupiny bola jej veľkosť, teda v bojových podmienkach dĺžka kolóny. Peiper si bol vedomý tohto faktu, po vojne sám priznal, že bolo nemožné, aby vozidlá vzadu predbehli tie vpredu, kvôli zlým cestám“⁸⁹. Vzhľadom na fakt, že pechota bola mechanizovaná, takisto ako aj časť delostrelectva a protiletadlového delostrelectva, v prípade narazenia na odpor, bolo prakticky nemožné poslať na čelo kolóny podporné prostriedky, pretože s najväčšou pravdepodobnosťou by nemali kadial' prejsť. Obrnené vozidlá pechoty predstavovali takisto prekážku na už i tak úzkych a zlých cestách. Celá kolóna bola takisto zraniteľná zo vzduchu, ako aj postranným útokom zo zálohy.

⁸⁶ Ťažké tanky Tiger II Peiper zámerne ponechal až na úplnom konci kolóny, pretože boli také obrovské a ťažké, že ak by boli vyradené v boji alebo sa pokazili, nemal ich čím odtiahnuť a terén nedovoľoval ich obísť. Plánoval tieto tanky nasadiť a plne využiť ich palebnú silu a silu ich panciera po prechode rieky Meuse, kde už terén bol menej hornatý, a preto vhodnejší pre nasadenie tankových formácií. Ref. 184

⁸⁷ Po nemecky „Panzer Spitze“.

⁸⁸ Organizácia vychádza z: Hlásenia č. 478/44 zo 4. 11. 1944 a hlásenia č. 548/44 z 3. 12. 1944 Dokument uložený pod signatúrou RH 10/312 v BArch-MA. LEHMANN, Rudolf. *The Leibstandarte IV*. Canada : Fedorowicz (J.J.), 1993. COOKE, David. *Kampfgruppe Peiper – Race to Meuse*. Barnsley : Pen & Sword, 2005. PALLUD, Jean Paul. *Battle of the Bulge, Then and now*. New Harlow : Battle of Britain International Ltd., 1984.

⁸⁹ Ref. 184.

501. SS oddiel ťažkých tankov

Samotný 501. SS oddiel ťažkých tankov, ktorý posilnil Kampfgruppe Peiper kvôli nedostatku vlastných tankov, je predmetom rôznych dohadov a sporov. Oddiel mal mať pri plnom stave dovedna 45 tankov.⁹⁰

Aký bol ale skutočný počet tankov? Keď zvážime, že bol koniec roka 1944 a nemecká produkcia a ani zásobovanie nestíhalo dodávky načas, je veľmi nepravdepodobné, že oddiel mal plný stav. Niektoré zdroje tvrdia, že na začiatku ofenzívy mal oddiel k dispozícii len 15 tankov, ďalšie tvrdia, že 30 a niektoré dokonca až 45.

Po takmer 70 rokoch od ofenzívy predstavuje teda jediný spôsob overenia porovnanie dostupných archívnych prameňov s podrobným študovaním konkrétnych tankov zachytených na fotografiách a spomínaných v pamätiach, hláseniach, rozkazoch a literatúre.

Americké hlásenia aj americká odborná literatúra uvádzajú počet tankov Tiger II zničených počas bojov vyšší ako bol počet tankov skutočne do bojov nasadených. Identifikácia nepriateľských bojových vozidiel nebola silnou stránkou amerických jednotiek, tankových ani delostreleckých. I tak len málo Američanov videlo v Ardenách tank Tiger II. Viac ako polovica Peiperových sa pokazila skôr, než dosiahli Stavelot a menej ako jedna tretina prekročila rieku Amblève smerom na sever. Poplašné správy o týchto obávaných tankoch sa rýchlo šírili a mnohé jednotky si pripisovali na svoj účet vyradenie práve takýchto vozidiel.⁹¹

V správe o stave ťažkých zbraní tankových divízií z 10. decembra 1944⁹² je jasne uvedené, že 1. SS tanková divízia⁹³ mala mať v stave 45 Tigrov, k dispozícii mala 15, z toho boj schopných 15. Dodaných malo byť ešte 30.

Všetky tanky, ktoré prešli severne cez rieku L'Amblève - 008, 104, 105, 133, 204, 213, 221, 222⁹⁴, 223, 332 a 334 - boli opustené vlastnou osádkou, či už pre nedostatok benzínu, munície, mechanickú

poruchu alebo poškodenie. Keďže nemecké jednotky boli severne od rieky L'Amblève odrezané americkými jednotkami, pri ústupe museli techniku zanechať na mieste bojov. Fotografická dokumentácia uvedených 11-tich tankov zachytáva stroje, ktoré postupovali spolu s Kampfgruppe Peiper.

Miesta poslednej polohy tankov 501. SS oddielu ťažkých tankov severne od rieky L'Amblève.⁹⁵

⁹⁰ 3 roty, každá mala 3 čaty po štyri tanky, plus dva veliteľské tanky na každú rotu. Velenie oddielu malo k dispozícii tri tanky.

⁹¹ Spojeneckí vojaci celkovo nazývali takmer každý nemecký tank Mk VI. (teda Tiger), tak ako takmer každé delo malo kaliber 88 mm.

⁹² „Meldung über Stand der schw. Waffen der Pz. Divisionen, Stand: 10. 12. 1944“ Dokument uložený pod signatúrou RH 19 IV/246 v BArch-MA.

⁹³ Aj keď bol 501. SS oddiel ťažkých tankov jednotka zboru, vtom čase už bola pridelená 1. SS tankovej divízií.

⁹⁴ Tank 222 zostal stáť pri moste cez rieku.

⁹⁵ Zdroj: Archív autora.

Väčšina z týchto tankov sa stala po bojoch nielen terčom amerického delostrelectva i letectva, ale aj cvičným terčom pre amerických tankistov a pešiakov. Je preto ťažké presne určiť spôsob a dôvod ich znefunkčnenia. Väčšinu však pred opustením vlastná posádka úplne vyradila alebo aspoň poškodila natoľko, že neboli schopné ďalšieho boja.

Pomocou dobových fotografií je teda možné identifikovať dovedna 14 tankov – 008, 009, 104, 105, 133, 204, 213, 221, 222, 223, 304, 312, 332, 334. Na základe výpovedí veteránov a očitých svedkov by sa k nim dali ešte pripočítať aj tanky – 123, 124, 132, 205, 224, 231, 331. O nasadení posledných uvedených však neexistujú jasné fotografické dôkazy. Nie je teda isté, či sa priamo zúčastnili bojov.

Tanky 501. SS oddielu ťažkých tankov postupovali v poradí 2. rota, velenie oddielu, 3. rota a nakoniec 1. rota. Nasvedčuje tomu aj fakt, že väčšina tankov na sever od rieky L'Amblève je práve v 3. a 2.rote.

Podľa dostupných zdrojov je teda vysoko pravdepodobné, že 501. SS oddiel ťažkých tankov mal k dispozícii len približne 21 vozidiel a nie 45! Jednoznačne teda vyplýva, že na začiatku Ardenskej ofenzívy nemohol mať oddiel plný stav. Ak boli aj nejaké tanky dodané už počas prebiehajúcej ofenzívy, je otázne kedy dorazili na front a či sa vôbec bojov zúčastnili.

Štruktúra a členenie oddielu /tučným sú vyznačené tanky, ktoré sa zúčastnili ofenzívy/⁹⁶:

Velenie 501. SS oddielu ťažkých tankov

007 - veliteľ oddielu

SS-Obersturmbannführer Heinz von Westernhagen

008 – pobočník veliteľa

SS-Untersturmführer Eduard Kalinowsky

009 – spojovací dôstojník

1. rota

105 – veliteľ roty

104 – pobočník veliteľa

1. čata

111

112

113

114

2. čata

121

122

123

124

⁹⁶ Zdroj: Archívna zbierka autora.

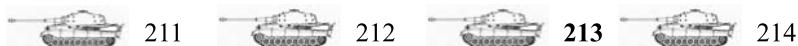
3. čata

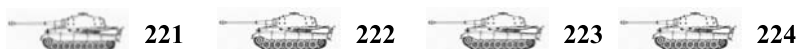
2. rota

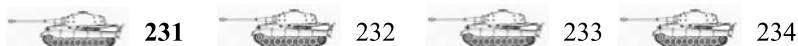
1. čata

2. čata

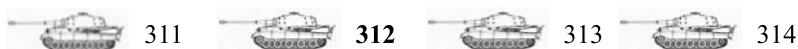
3. čata

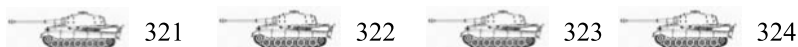
3. rota

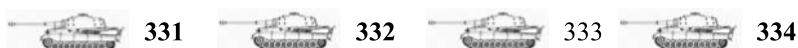
1. čata

2. čata

3. čata

Úvodné postavenie

1. SS tanková divízia sa začala do svojich pozícií presúvať 11. decembra 1944. Cieľovú oblasť predstavovali husté lesy v okolí Blankenheim, blízko nemecko-belgických hraníc, popri Reichstrasse 51⁹⁷. Od armádnej skupiny B boli prevzaté aj kódovacie mená DONAU a ALTONA. Na presun do oblasti boli použité 3 pochodové trasy – zelená, červená a modrá.

⁹⁷ Cesta dodnes existuje, len v dôsledku zmien v infraštruktúre bola v oblasti vybudovaná aj nová, väčšia cesta, ktorá obchádza dediny, cez ktoré pôvodná cesta išla.

Zelená trasa viedla cez Kommern – Roggendorf – Kall – Sistig – Milzenhäuschen – Blankenheim a bola určená pre 1. SS obrnený prieskumný prápor, 1. SS obrnený granátnický pluk, 1. SS raketometný prápor, 2. SS obrnený granátnický pluk⁹⁸ a 1. SS obrnený protiletadlový prápor.

Červená trasa viedla cez Euskirchen – Euenheim – Satzvey – Breitenbenden – Zingsheim – Engeltgau a bola určená pre 1. SS tankový stíhací prápor, 1. SS tankový pluk, obrnené pásové vozidlá z 1. SS delostreleckého pluku, 3. práporu 2. SS obrneného granátnického pluku, 3. rotu 1. SS obrneného ženijného práporu a 501. SS oddiel ťažkých tankov.

Modrá trasa viedla cez Kuchenheim – Stolzheim – Rheder – Iversheim – Bad Münstereifel – Schönau – Roderath – Frohrgau a bola určená pre 1. SS obrnený ženijný prápor, kolesovú časť 1. SS tankového pluku a 1. SS delostreleckého pluku.

Veliteľstvo 1. SS tankovej divízie sídlilo v Tondorfe a jednotky sa v oblasti rozdelili už podľa jednotlivých bojových skupín a boli zhromaždené v nasledovných oblastiach: Bojová skupina Peiper sa nachádzala v zalesnenej oblasti zvanej Mürel s jednotkami rozloženými v lesoch severozápadne, severne a severovýchodne od Blankenheim. Jedine 501. SS oddiel ťažkých tankov bol v oblasti Engeltgau. Bojová skupina Hansen sa nachádzala v oblasti medzi Ripsdorf, Stadtkeyll a Waldorf. Bojová skupina Sandig bola rozmiestnená v okolí Tondorf a bojová skupina Knittel zasa v okolí Glaadt.

Podľa vydaného rozkazu nesmel byť viditeľný žiaden tank ani stopy po tanku či inom vozidle. Jednotliví vodiči bolo zodpovední za maskovanie vozidiel, ktoré muselo byť lepšie ako maskovanie každého iného. Akýkoľvek pohyb vozidiel či tankov bol prísne zakázaný, takisto ako udržanie tajných informácií o pripravovanom útoku⁹⁹. Protiletadlové zbrane mali byť zamaskované v bojovom postavení v priestore Blankenheim. Paľba bola povolená len pri priamom napadnutí.¹⁰⁰ Na dni 14. a 15. decembra 1944, teda posledné dva dni pred ofenzívou, boli vydané tieto heslá:

14. 12. 1944	=	Schicksal	=	Kampf
15. 12. 1944	=	Kind	=	Volkskraft

Heslá sa menili vždy o 12tej hodine a práporom a rotám sa oznamovali v konkrétny deň.¹⁰¹

Trasy postupu

SS-Brigadeführer Fritz Krämer, náčelník štábu 6. tankovej armády, určil päť trás postupu pre tankové jednotky 6. armády. Tieto cesty mali iba informatívny charakter. Pokiaľ velitelia divízií chceli použiť iné, mali voľnosť tak urobiť.¹⁰²

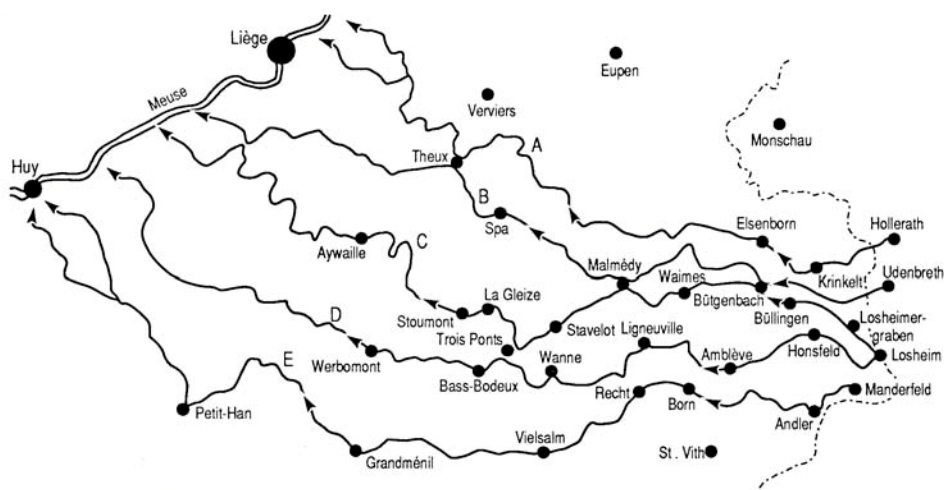
⁹⁸ Bez tretieho práporu.

⁹⁹ V rozkaze stojí doslova „Keď iní kvákajú, my napriek tomu mlčíme.“

¹⁰⁰ Podľa prílohy 3 k rozkazu Ia č. 15/44 (označenie tajné) zo dňa 11. 12. 1944. Dokument uložený pod signatúrou RH 19 IV/243 v BArch-MA.

¹⁰¹ Podľa denného rozkazu č. 173/44 (označenie tajné) zo dňa 12. 12. 1944. Dokument uložený pod signatúrou RH 19 IV/245 v BArch-MA.

¹⁰² PARKER, ref. 4, s 42.

Trasy postupu pre 1. SS tankovú divíziu a 12. SS tankovú divíziu.¹⁰³

Pre postup tankových jednotiek k rieke Meuse boli vrchným velením pridelené jednotlivé trasy postupu¹⁰⁴ – A až E. Trasy A, B a C boli určené pre jednotky 12. SS tankovej divízie a trasy D a E boli určené pre jednotky 1. SS tankovej divízie. Severné a južné postupové trasy sledovali väčšinou hlavné, a teda veľmi dobré. Cesty v strednom úseku boli vo všeobecnosti známe ako zlé, ale bolo na nich málo mostov.

I keď rozkazy vyššieho velenia určovali, že armáda prekročí riekú Meuse medzi mestami Liège a Huy, štáb 6. armády dal veliteľom zborov inštrukcie prekročiť riekú kdekoľvek to bude možné.¹⁰⁵

Trasy postupu teda neboli dopredu pevne stanovené.¹⁰⁶ „Velitelia mali preto počas celej ofenzívy možnosť kedykoľvek sa od stanovenej trasy odchýliť a zvoliť trasu inú. Trasy teda slúžili len ako určité osi postupu. Jednotky mali pružnú trasu. Mali reagovať na aktuálnu situáciu, ako i na silu a postavenie nepriateľa. Hlavnou úlohou bolo prekročiť riekú Meuse v čo najkratšom čase, vytvoriť predmostie a pokračovať ďalej smerom na Antverpy a Brusel.“¹⁰⁷

Plánovanie bolo veľmi dôkladné. „Krämer sa veliteľ 1. SS tankového pluku, 1. SS tankovej divízie SS-Obersturmbannführera Joachima Peipera 11. decembra 1944 opýtal, čo si myslí o možnostiach útoku v oblasti Eifel a či by mohol tankový pluk prejsť 80 km počas jednej noci. Peiper nepovažoval za vhodné rozhodnúť sa odpovedať na takúto otázku iba podľa mapy. Preto sám vykonal testovaciu jazdu s tankom Panther a to na

¹⁰³ *Routes d'acheminement* [mapa]. GRÉGOIRE, Gérard. *Les Panzer de Peiper face à l'US Army. Stavelot : J. Chauveheid, n.d., s. 15.*

¹⁰⁴ V nemčine Rollbahn.

¹⁰⁵ REYNOLDS, Michael. *Ďáblův pobočník*. Plzeň : Mustang, 1997, s. 26-27.

¹⁰⁶ Samotná teória bleskovej vojny počítá s prerazením obrany protivníka a je založená na rýchлом postupe tankov vpred, vyhýbajúc sa hlavným miestam odporu, ktoré majú zlikvidovať jednotky druhého sledu. Sledovanie presne určených trás by viedlo k rýchlemu zastaveniu postupu. Jednotky preto mali adekvátne reagovať na aktuálnu situáciu.

¹⁰⁷ Aj generál Staudinger si v rozhovore spomína na pružné trasy jednotiek, obzvlášť si pamätá fakt, že miesta prechodov cez riekú neboli špecifikované. Podľa výpovede SS-Brigadeführera Waltera Staudingera pre amerických vyšetrovateľov. Ako dokument ETHINT – 62, uložené pod signatúrou ZA 1 / 319 v BAarch-MA Freiburg.

trase Euskirchen-Muenstereifel-Blankheim. Na Krämerovu otázku odpovedal, že ak by mal voľnú cestu pre seba, mohol by prejsť 80 km počas jednej noci. Samozrejme, s celou divíziou, je to o niečom inom.¹⁰⁸

Rozloženie bojových skupín na jednotlivých trasách bolo nasledovné:

Trasa A – I. prápor / 25. SS obrneného pluku. Jeho úlohou bolo pokúsiť sa spojiť s výsadbármí a udržať križovatky blízko Mont Rigi. Trasa B – KG Müller. Trasa C – KG Kühlmann, KG Bremer, KG Krause. Štáb 12. SS tankovej divízie mal takisto použiť túto trasu. Trasa D – KG Peiper, KG Sandig a štáby 1. SS tankovej divízie a I. SS tankového zboru. Trasa E – KG Hansen a KG Knittel.

Záver

Výsledok nemeckého útoku v Ardenách v decembri 1944 je známy už viac ako 70 rokov. Autorovým cieľom nebolo skúmať podrobný priebeh ofenzívy či jej výsledát. Hlavným cieľom bolo objektívne a vecne dokumentovať stav tankových vojsk, špecifiká ich nasadenia, akými sú zloženie a organizácia týchto tankových a mechanizovaných jednotiek, ale aj poukázanie na dezinformácie a nejasnosti, spájané s touto problematikou. Autorovi sa pri bádani podarilo o.i. zosumarizovať organizačnú štruktúru od celej divízie až po jednotlivé bojové skupiny, na modeli jedného oddielu ťažkých tankov zobjektivizovať počty nasadených tankov v ofenzíve.

Nemecké jednotky táto neúspešná ofenzíva vyčerpala po materiálnej stránke, a tiež po stránke morálky. Zvrátiť blížiacu sa porážku už nebolo možné. Tak, ako s ťažkosťou doplnili pred ofenzívou stavy aspoň do bojaschopných počtov, lebo o plných stavoch divízií čo do počtu techniky, alebo mužstva už dávno nemohla byť reč, boli ich stavy po skončení bojov v Ardenách opäť veľmi nízke. V oblasti útoku zostali bojovať pešie jednotky a zdecimované tankové divízie boli stiahnuté na prebrojenie a preskupenie. Situácia na východe si však vyžadovala ich opätovné nasadenie na front. 1. SS tanková divízia bola presunutá koncom januára 1945 na územie južného Slovenska, aby tu bránila sovietskym vojskám prekročiť Hron. Výrazné straty, ktoré utrpela divízia v Ardenách, sa už nepodarilo doplniť, a tak bojaschopnosť tejto jednotky bola značne obmedzená a v bojoch na južnom Slovensku a neskôr aj v Maďarsku nebola schopná vážnejších útočných operácií. Jej bojová sila výrazne poklesla a po bojoch v Ardenách bola jednotka značne vyčerpaná.

¹⁰⁸ Podľa výpovede SS-Obersturmbannführera Peipera pre amerických vyšetrovateľov. Ako dokument ETHINT – 10, BAarch-MA Freiburg pod signatúrou ZA 1 / 270. Pozri tiež: LAMOŠ, Róbert. Dokument o činnosti Kampfgruppe Peiper počas Ardenskej ofenzívy v decembri 1944. In *Vojenská história*, roč. 11, 2007, č. 3, s. 127-143.

1. SS tanková divízia Leibstandarte Adolf Hitler organizačná štruktúra k 1. decembru 1944¹

- Veliteľstvo divízie */SS-Brigadeführer und Generalmajor der Waffen SS Wilhelm Mohnke/*
 - Ia - Náčelník štábu – SS-Sturmabführer Dietrich Ziemssen
 - O1 – SS Hauptsturmführer Johannes Taubert
 - Ic – SS-Hauptsturmführer Hans Bernhard
 - IIa – SS-Hauptsturmführer Meyer
 - Ib – SS Hauptsturmführer Walther Stegemann
- 1. SS tankový pluk */SS-Obersturmbannführer Joachim Peiper/*
 - I. prápor² */SS-Hauptsturmführer Werner Pötschke/*
 - 1. tanková rota */SS-Obersturmführer Karl Kremser/*
 - 2. tanková rota */SS-Obersturmführer Friedrich Christ/*
 - 3. tanková rota */SS-Obersturmführer Felix Jahn/*
 - 4. tanková rota */SS-Obersturmführer Dr. Hans Denker/*
 - II. prápor³ */SS-Sturmabführer Paul Guhl/*
 - 5. tanková rota */SS-Obersturmführer Edgar Stiller/*
 - 6. tanková rota */SS-Obersturmführer Benoni Junker/*
 - 7. tanková rota */SS-Hauptsturmführer Oskar Klingelhöfer/*
 - 8. tanková rota */SS-Obersturmführer Rattenhuber/*
 - 9. (obrnená ženijná) rota */SS-Hauptsturmführer Erich Rumpf/*
 - 13. (ťažká) obrnená rota */SS-Unterscharführer Franz Staudegger*
 - 10. (obrnená protiletadlová) rota */SS-Obersturmführer Karl-Heinz Vögler/*
- 1. SS obrnený granátnický pluk */SS-Obersturmbannführer Max Hansen/*
 - I. prápor */SS-Sturmabführer Emil Karst/*
 - 1. rota */SS-Obersturmführer Edgar Gevelhoff/*
 - 2. rota */SS-Obersturmführer Hans Ulmer/*
 - 3. rota */SS-Hauptsturmführer Griesel/*
 - 4. (ťažká) rota */SS-Hauptscharführer Ernst Spelsberg/*
 - II. prápor */SS-Hauptsturmführer Josef Unterkofler/*
 - 5. rota */SS-Obersturmführer Wilhelm Eggers/*
 - 6. rota */SS-Obersturmführer Reiners/*
 - 7. rota */SS-Untersturmführer Ludwig Sieber/*
 - 8. (ťažká) rota */SS-Obersturmführer Banasch/*
 - III. prápor */SS-Hauptsturmführer Böttcher/*
 - 9. rota */SS-Obersturmführer Ulmer/*

¹ Ak sa autorovi nepodarilo zistiť celé meno veliteľa jednotky, je uvedené len priezvisko. Založené na informáciách z: Správy náčelníka štábu (Ia), z hlásenia č. 478/44 zo 4. 11. 1944 a hlásenia č. 548/44 z 3. 12. 1944 Dokument uložený pod signatúrou RH 10/312 v BArch-MA; PALLUD, Jean Paul. Battle of the Bulge, Then and now. New Harlow : Battle of Britain International Ltd., 1984. ISBN 978-0900913402; KRÄTSCHMER, Ernst Günthel. Die Ritterkreuzträger der Waffen-SS. Coburg : Nation Europa Verlag, 2003. ISBN 978-3942145145; LEHMANN, Rudolf. The Leibstandarte IV. Canada: Fedorowicz (J.J.), 1993.

² V decembri 1944 pozostával I. Abteilung len z 1., 2., 6. a 7. roty.

³ V decembri 1944 zostal II. Abteilung spolu so štábom, 3., 4., 5., a 8. rotou v priestore Rahden-Lübbecke.

- 10. rota /SS-Obersturmführer Haft/
 - 11. rota /SS-Obersturmführer Frank Hasse/
 - 12. (ťažká) rota /SS-Hauptsturmführer George/
 - 13. (ľahkých pechotných diel) rota /SS-Obersturmführer Hermann Voss/
 - 14. (protiletadlová) rota /SS-Obersturmführer Stuna/
 - 15. (ženijná) rota /SS-Untersturmführer Konrad Lenski/
- 2.SS obrnený granátnický pluk /SS-Obersturmbannführer Rudolf Sandig/
- I. prápor /SS-Sturmbannführer Karl Richter/
 - 1. rota /SS-Obersturmführer Gottfried Teich/
 - 2. rota /SS-Obersturmführer Heinz Jenke/
 - 3. rota /SS-Untersturmführer Langer/
 - 4. (ťažká) rota /SS-Obersturmführer Helmut Leissner/
 - II. prápor /SS-Hauptsturmführer Karl Schnelle/
 - 5. rota /SS-Hauptsturmführer Bauer/
 - 6. rota /SS-Obersturmführer Schenk/
 - 7. rota /SS-Obersturmführer Werner Kübler/
 - 8. (ťažká) rota /SS-Obersturmführer Keil/
 - III. (obrný) prápor /SS-Hauptsturmführer Josef Diefenthal/
 - 9. rota /SS-Untersturmführer Max Leike/
 - 10. rota /SS-Hauptsturmführer Georg Preuß/
 - 11. rota /SS-Obersturmführer Heinz Tomhardt/
 - 12. (ťažká) rota /SS-Untersturmführer Joachim Theile/
 - 13. (pechotných diel) rota /SS-Obersturmführer Koch/
 - 14. (protiletadlová) rota /SS-Obersturmführer Kurt Düppel/
 - 15. (ženijná) rota /SS-Obersturmführer Helmuth Staude/
- 1. SS obrnený prieskumný prápor /SS-Sturmbannführer Gustav Knittel/
- 1. prieskumná rota VW /SS-Untersturmführer Engelbert Rentsch/
 - 2. prieskumná rota VW /SS-Obersturmführer Manfred Coblenz/
 - 3. prieskumná rota leSPW /SS-Obersturmführer Hans-Martin Leidreiter/
 - 4. (obrná prieskumná) rota /SS-Obersturmführer Wägener/
- 1. SS tankový stíhač prápor⁴ /SS-Hauptsturmführer Karl Rettlinger/
- 1. rota /SS-Hauptsturmführer Otto Holst/
 - 2. rota /SS-Obersturmführer Giesecke/
 - 3. rota /SS-Obersturmführer Bruno Bröcker/
- 1. SS obrnený delostrelecký pluk /SS-Obersturmbannführer Franz Steineck/
- I. (obrný) prápor⁵ /SS-Hauptsturmführer Ludwig Kalischko/
 - 1. (obrná) batéria „Wespen“ /SS-Obersturmführer Neubauer/
 - 2. (obrná) batéria „Wespen“ /SS-Obersturmführer Werner/
 - 3. (obrná) batéria „Hummeln“ /SS-Obersturmführer Freist/

⁴ Vznikol z SS Sturmgeschütz Abteilung 1 v októbri 1944. Pôvodný SS-Panzerjäger Abteilung 1 bol v januári 1944 presunutý do stavu 12. SS tankovej divízie Hitlerjugend pod novým označením SS Panzerjäger Abteilung 12.

⁵ Vznikol premenovaním z pôvodného II. (gep) Abteilung v júni 1944. Jeho batérie sa tiež premenovali z pôvodných 4., 5. a 6. na 1., 2. a 3.

- II. prápor⁶ /SS-Sturmabführer Walter Schlett/
 - 4. batéria „leFH“ /SS-Obersturmführer Pulvermüller/
 - 5. batéria „leFH“ /SS-Obersturmführer Fritz Butschek/
- III. prápor /SS-Hauptsturmführer Guß/
 - 6. batéria „sFH“ /SS-Obersturmführer Engel/
 - 7. batéria „sFH“ /SS-Hauptsturmführer Fork/
 - 8. (10cm) delová batéria /SS-Obersturmführer Heinz Bernhardt/
- 1. SS raketometný prápor /SS-Sturmabführer Klaus Besch/
 - 1. batéria /SS-Hauptsturmführer Menzel/
 - 2. batéria /SS-Untersturmführer Peckelsen/
 - 3. batéria /SS-Obersturmführer Meier/
 - 4. batéria /SS-Obersturmführer Edelmann/
- 1. SS obrnený protiletadlový prápor /SS-Sturmabführer Hugo Ullerich/
 - 1. (8,8) batéria /SS-Untersturmführer Drieke/
 - 2. (8,8) batéria /SS-Hauptsturmführer Kleemann/
 - 3. (8,8) batéria /SS-Obersturmführer Breinersdorfer/
 - 4. (3,7) batéria /SS-Obersturmführer Ertolitsch/
 - 5. (3,7) batéria /SS-Obersturmführer Gerhard Straubel/
- 1. SS obrnený ženijný prápor /SS-Hauptsturmführer Richard Scheler/
 - 1. ženijná rota /SS-Untersturmführer Leifheit/
 - 2. ženijná rota /SS-Untersturmführer Körner/
 - 3. (obrnená) ženijná rota /SS-Obersturmführer Franz Sievers/
- 1. SS spojovací prápor /SS-Hauptsturmführer Berg/
- 1. SS tankový zásobovací prápor /SS-Sturmabführer Klaus Stamp/
- 1. SS tankový opravárenský prápor /SS-Sturmabführer Alfred Gilles/
- 1. SS administratívny prápor /SS-Sturmabführer Paul Tauber/
- 1. SS zdravotnícky prápor /SS-Sturmabführer Dr. Vieweg/

⁶ Vznikol premenovaním z pôvodného I. Abteilung v júni 1944. Jeho batérie sa tiež premenovali z pôvodných 1., a 2. na 4. a 5. Pôvodná 3. batéria bola zrušená.

VOJENSKÁ HISTÓRIA

STAV VOZIDIEL					
	plný stav	aktuálny stav k 1. 12. 1944	z toho v pre- vádzkovom stave	aktuálny stav k 1. 11. 1944	z toho v pre- vádzkovom stave
Motocykle	615	256	208	245	181
Osobné vozidlá	856	733	567	602	501
Nákladné vozidlá /polopásové	1935/147	1556/77	1391/56	1395/60	1041/41
Autobusy	17	44	41	43	36
Ťahače 1t	19	21	20	6	4
Ťahače 3t	44	21	18	10	9
Ťahače 8t	44	44	40	21	16
Ťahače 12t	20	12	12	6	5
Ťahače 18t	23	12	12	6	3
Ťahače 10/4	30	3	3	5	4
Ťahače 7/2	6	-	-	1	1
Ťahače 7/1	13	5	5	5	4
Ťažké pechotné delá (samohybné)	12	11	11	11	8
Lahké obrnené prieskumné vozidlá	4	3	3	3	2
Ťažké obrnené prieskumné vozidlá	20	16	13	16	11
Samohybné útočné delo	5	1		5	-
Pz.Kpfwg III	-	-	-	-	-
Pz.Kpfwg IV	98	37	33	32	32
Pz.Kpfwg V	73	38	34	24	23
Veliteľský Pz.Kpfwg III	-	-	-	-	-
Veliteľský Pz.Kpfwg IV	3	-	-	-	-
Veliteľský Pz.Kpfwg V	6	4	4	-	-
Stíhač tankov Pz.Jg. IV	31	21	21	21	21
Samohybné protitankové telo	-	-	-	-	-
Pak (Sf) (38t)				-	-
Lahké poľné delo 18/II „Wespe“	12	1	1	-	-
Nosič munície „Wespe“	4	-	-	-	-
Ťažké poľné delo 18 „Hummel“	6	-	-	-	-
Nosič munície „Hummel“	2	-	-	-	-
Lahké obrnené vozidlá	64	36	31	13	11
Stredné obrnené vozidlá	400	150	138	58	35
Samohybné protiletadlové delo					
na podvozku Panzer IV (3,7cm)	8	8	8	8	8

VOJENSKÁ HISTÓRIA

STAV VÝZBROJE					
	plný stav	aktuálny stav k 1. 12. 1944	z toho v prevádzkovom stave	aktuálny stav k 1. 11. 1944	z toho v prevádzkovom stave
Pistoľe	4 172	3 798	2 998	3 798	2 998
Samopaly	2 250	841	841	1 091	776
Pušky	11 766	10 888	9 863	10 981	10 981
Pušky s puškohľadom	147	82	80	50	50
Automatické pušky	177	418	418	425	425
Lahké guľomety	1 415	949	811	804	804
Ťažké guľomety	99	112	76	112	112
Lahké granátomety	66	66	54	66	66
Ťažké granátomety	26	26	24	25	19
15cm raketomety	18	18	18	10	10
21cm raketomety	6	6	6	6	6
Plameňomety	68	64	64	22	22
Svetlomety	4	4	4	4	4
7,5cm protitankové delá (ťahané)	25	25	25	5	-
7,5cm protitankové deloá (samohybné)	31	21	21	21	21
Panzerfaust	1 800	2 372	2 372	-	-
Panzerschreck	80	80	80	-	-
Lahké pechotné delá (ťahané)	-	-	-	-	-
Ťažké pechotné delá (ťahané)	-	3	3		
Ťažké pechotné delá (samohybné)	12	11	11	11	8
2cm protiletadlové delá	41	50	49	9	9
2cm protiletadlové delá (štvorhlavňové)	13	7	6	7	5
3,7cm protiletadlové delá	27	18	18	18	-
8,8cm protiletadlové delá	18	18	18	2	-
Lahké poľné húfnice (ťahané)	25	31	31	4	4
Lahké poľné húfnice (samohybné)	12	1	1	-	-
Ťažké poľné húfnice (ťahané)	12	16	16	10	-
Ťažké poľné húfnice (samohybné)	6	-	-	-	-
10,5cm delá	4	4	4	-	-
Poľné kuchyne (malé/veľké)	-/6	-/6	-/6	-/6	-/6
Poľné sporáky (malé/veľké)	21/107	19/112	18/106	25/104	25/104

VOJENSKÁ HISTÓRIA

STAV MUŽSTVA					
Bojové zložky					
	plný stav	aktuálny stav k 1. 12. 1944	z toho chorí alebo zranení	aktuálny stav k 1. 11. 1944	z toho chorí alebo zranení
Dôstojníci	543	480	74	484	87
Poddôstojníci	3 719	3 010	404	2 729	432
Mužstvo	11 769	15 311	2 223	15 369	2 554
Spolu	16 031	18 801	2 701	18 582	3 073
Z toho pomocný personál	553	282		268	
Zásobovacie zložky					
	plný stav	aktuálny stav k 1. 12. 1944	z toho chorí alebo zranení	aktuálny stav k 1. 11. 1944	z toho chorí alebo zranení
Dôstojníci	90	79	11	69	13
Poddôstojníci	409	456	53	380	61
Mužstvo	2 018	2 111	246	1934	314
Spolu	2 517	2 640	310	2 383	388
Z toho pomocný personál	414	243		234	
Celkový stav					
	plný stav	aktuálny stav k 1. 12. 1944	z toho chorí alebo zranení	aktuálny stav k 1. 11. 1944	z toho chorí alebo zranení
Dôstojníci	633	553	85	553	100
Poddôstojníci	4 128	3 466	457	3 109	493
Mužstvo	13 787	17 422	2 469	17 303	2 868
Spolu	18 548	21 441	3 011	20 965	3 461
Z toho pomocný personál	967	525		502	